

DEN EUROPÆISKE TILSYNSFØRENDE FOR DATABESKYTTELSE

Resumé af udtalelsen fra Den Europæiske Tilsynsførende for Databeskyttelse om effektiv håndhævelse i den digitale økonomi

(Udtalelsen findes i sin helhed på engelsk, fransk og tysk på den tilsynsførendes websted www.edps.europa.eu)

(2016/C 463/09)

Behandling af personoplysninger er en forudsætning for webbaserede tjenester. Databaserede teknologiers og tjenesters potentiale som katalysator for økonomisk vækst anerkendes i EU's strategi for det digitale indre marked. Sådanne internettjenester er blevet afhængige af ofte skjult sporing af personer, der generelt ikke er klar over karakteren og omfanget af denne sporing. Dominerende virksomheder på disse markeder kan hindre nye markedsdeltagere i at konkurrere på parametre, som kunne være til gavn for den enkeltes rettigheder og interesser, og de kan gennemtvinge urimelige vilkår og betingelser, hvor forbrugeren udnyttes på urimelig vis. En tilsyneladende stigende ubalance mellem webbaserede tjenesteudbydere og forbrugere kan mindske valgmulighederne, innovationen og kvaliteten af beskyttelsen af privatlivets fred. Denne ubalance kan ligeledes øge den reelle pris i form af videregivelse af personoplysninger langt ud over, hvad der kunne forventes på markeder med fuldkommen konkurrence.

I 2014 afgav EDPS en foreløbig udtalelse om beskyttelse af privatliv og konkurrenceevne i en tid med big data («Preliminary Opinion on Privacy and Competitiveness in the Age of Big Data»). Ud over åbenlyse synergier såsom gennemsigtighed, ansvarlighed, valgmuligheder og generel velfærd konstaterede vi en tendens til, at EU's regler om databeskyttelse, forbrugerbeskyttelse, håndhævelse af kartel- og monopollovgivningen og fusionskontrol blev anvendt i siloer. Vi lancerede derfor en debat om, hvordan EU's mål og standarder kunne anvendes mere holistisk. Det anføres i denne nye udtalelse, at det digitale indre marked gør det muligt at anlægge en sammenhængende tilgang, og den er en ajourføring af den foreløbige udtalelse fra 2014 med en række praktiske anbefalinger til EU-institutionerne om, hvordan situationen kan afhjælpes. Der er fokus på den stigende bekymring over, at koncentrationen på de digitale markeder kunne skade den enkeltes interesser som registreret og forbruger.

Når EU's institutioner og organer og de nationale myndigheder gennemfører EU-ret, er de forpligtet til at beskytte de rettigheder og frihedsrettigheder, der er forankret i EU's charter om grundlæggende rettigheder. Flere af disse bestemmelser, herunder retten til privatlivets fred og til beskyttelse af personoplysninger, ytringsfrihed og ikkeforsølsbehandling er truet af den normative adfærd og de standarder, der er fremherskende i cyberspace i dag. EU råder allerede over tilstrækkelige redskaber til at imødegå markedsfordrejninger, der skader den enkeltes og samfundets interesser i almindelighed. En række eksempler på praksis på de digitale markeder kan være i strid med to eller flere gældende retlige rammer, der alle bygger på begrebet »rimelighed«. En række undersøgelser gennem de seneste måneder viser ligeledes, at der er behov for mere dialog, en bedre udnyttelse af erfaringer og endog for et styrket samarbejde mellem adfærdsregulerende myndigheder i det digitale miljø. Vi understreger ligeledes, at EU både online og offline skal skabe vilkår, der beskytter de rettigheder og frihedsrettigheder, der er forankret i chartret.

Det anbefales derfor i denne udtalelse, at der etableres et digitalt clearing house med henblik på håndhævelse i EU's digitale sektor, et frivilligt netværk af tilsynsorganer, der frivilligt udveksler oplysninger inden for rammerne af deres respektive beføjelser om mulige misbrug i det digitale økosystem og om den mest effektive metode til at imødegå dette misbrug. Dette bør suppleres med vejledning om, hvordan tilsynsmyndighederne på sammenhængende vis kan anvende regler, der beskytter den enkelte. Vi anbefaler ligeledes, at EU-institutionerne sammen med eksterne eksperter undersøger mulighederne for at skabe et fælles område, et område på internettet, hvor enkeltpersoner i overensstemmelse med chartret kan interagere uden at blive sporet. Endelig anbefaler vi, at reglerne om, hvordan myndighederne skal anvende fusionskontroller mere effektivt til at beskytte privatlivets fred, personoplysninger og ytringsfriheden online, ajourføres.

I. ÅBNING AF DEBATTEN

1. Udtalelsens baggrund og struktur

I vores foreløbige udtalelse fra 2014 om beskyttelse af privatliv og konkurrenceevne i en tid med big data (i det følgende benævnt »den foreløbige udtalelse«) blev EU's retlige rammer for databeskyttelse, konkurrenceevne og forbrugerbeskyttelse

sammenholdt, og det blev konkluderet, at der var en række åbenlyse synergier på de digitale markeder ⁽¹⁾. Vi fremsatte en række foreløbige anbefalinger til EU-institutionerne, der blev uddybet efter en workshop afholdt af EDPS i juni 2014 ⁽²⁾, hvor de bl.a. blev opfordret til følgende:

1. At få en bedre forståelse af »værdien« af personoplysninger på de digitale markeder og gennemgå tilgange til markedsanalyse, navnlig for de webbaserede tjenester, der markedsføres som »frie«, med en retrospektiv eller efterfølgende analyse af indvirkningen af håndhævelsesafgørelser.
2. At overveje, hvordan teknologier til beskyttelse af privatlivet kan fremmes som en konkurrencefordel.
3. At gennemgå EU-lovgivningen og dens relevans for de digitale markeder i det 21. århundrede.
4. At overveje praktiske tiltag til fremme af samarbejdet mellem myndigheder, herunder en tættere dialog og fælles undersøgelser.

VI. KONKLUSION

Menneskerettighederne var tænkt som en beskyttelse af den enkelte mod statslig indgriben. Antitrustlovgivningen har rod i politiske beslutninger, der har til formål at bryde monopoler, som misbruger deres dominerende stilling, til fordel for samfundet som helhed. Forbrugerrettighederne blev indført som et bolværk mod erhvervsdrivendes misbrug.

Big data-mulighederne for fremme af produktivitet og dataforbindelser bør ledsages af big data-beskyttelsesforanstaltninger. EU har gennem de seneste år udvist stort lederskab i bestræbelserne på at fremme et kapløb mod toppen inden for standarder for privatlivets fred på det digitale område. Den generelle forordning om databeskyttelse er en benchmark for beskyttelse af personoplysninger i den digitale økonomi. I en digital økonomi og et digitalt samfund baseret på EU's værdier kan EU stadig gøre mere med de tilgængelige redskaber for at sikre privatlivsvenlige produkter og tjenester, der styrker de grundlæggende rettigheder. Mål såsom øget gennemsigtighed, rimelig behandling, reelle valgmuligheder og ingen markedshindringer for ikke-sporingsmodeller er alle fuldt ud forenelige og komplementære.

Den digitale markedsstrategi er den rette ramme for en sammenhængende EU-indsats til fremme af disse mål. En effektiv håndhævelse af eksisterende regler i EU-retten er af afgørende betydning. Vi mener, at vores anbefalinger om et digitalt clearing house med henblik på håndhævelse og en mere holistisk tilgang til koncentration og fremme af et EU-værdibaseret fælles område vil være et vigtigt fremskridt. I en tid, hvor der indføres lovgivning om databeskyttelse og privatlivets fred verden over, bør dette være en platform for større brobygning til andre regioner i verden, der gør det muligt at styrke dialogen og samarbejdet med alle lande, som står over for den samme digitale udfordring.

Dette er ikke det sidste ord i denne debat. EDPS vil fortsat fremme diskussioner og medvirke til at nedbryde siloer, der er til hinder for beskyttelsen af den enkeltes interesser og rettigheder.

Udfærdiget i Bruxelles, den 23. september 2016.

Giovanni BUTTARELLI

Den Europæiske Tilsynsførende for Databeskyttelse

⁽¹⁾ EDPS' foreløbige udtalelse om beskyttelse af privatliv og konkurrenceevne i en tid med big data, samspillet mellem databeskyttelse, konkurrencelovgivning og forbrugerbeskyttelse i den digitale økonomi (»Privacy and Competitiveness in the Age of Big Data, The interplay between data protection, competition law and consumer protection in the Digital Economy«), marts 2014.

⁽²⁾ »Rapport om workshop om privatliv, forbrugere, konkurrenceevne og big data«, 2. juni 2014: <https://secure.edps.europa.eu/EDPSWEB/webdav/site/mySite/shared/Documents/consultation/Big%20data>